

ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΥΠΑΚΟΗΣ ΣΤΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΠΑΤΕΡΑ

Ἡ ὑπακοή-ὑποταγή σὲ ἕναν γέροντα ἔχει διφυῆ ὑπόσταση. Εἶναι ἀγώνας ψυχῆς καὶ χάρισμα. Εἶναι ἀγώνας, γιατί ἀπαιτεῖται ἐργώδης προσπάθεια νὰ μεταμορφώσουμε τὸ «θέλημα τῆς σαρκός». Ἐξάλλου εἴμαστε παιδιά, γεννήματα, αὐτοῦ τοῦ θελήματος –ἀναφέρομαι στὴ σύλληψη καὶ τεκνογονία– καί, ὡς ἐκ τούτου, τὸ θέλημα αὐτὸ εἶναι ἀναπόσπαστο κομμάτι τῆς φύσης μας. Ταυτόχρονα, ἡ ὑπακοή μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ χάρισμα· καὶ τοῦτο, διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ κάνει ἀληθινὴ ὑπακοή ἂν ἡ διάθεσή του δὲν ἀναφθεῖ ὅπως ἡ φωτιά ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Θεό: «Οὐδεὶς δύναται ἔλθειν πρὸς μέ, ἐὰν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν...καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ. (Ἰωάν. 6, 44-45)». Καὶ ἐνῶ τὸ πρῶτο συστατικὸ τῆς ὑπακοῆς (τὸν ἀγώνα) εἶναι πιὸ ἀπλὸ νὰ τὸ κατανοήσουμε, τὸ δεύτερο συστατικὸ (τὸ χάρισμα) χρειάζεται ἐμβάθυνση. (α) Πρῶτα, νὰ δοῦμε ποῖο εἶναι τὸ πρόσωπο τοῦ γέροντα, καὶ στὴ συνέχεια, (β) Τί εἶδους σχέση ἀναπτύσσεται στὴν ὑπακοή.

Καταρχῆν, ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέει τὰ ἐξῆς διαφωτιστικά: «Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν (Ἐβρ. 13,7)...Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέικετε' αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες (Ἐβρ. 13,17)». Αὐτοί, ὅσοι ἀνέλαβαν τὸν ρόλο τοῦ ἡγουμένου, θὰ δώσουν λόγο στὸν Θεὸ γιὰ τὴ σωτηρία μας. Ἄν βέβαια ἰσχύει τὸ «πέιθεσθε καὶ ὑπέικετε».

Τὸ πρῶτο σημεῖο πού μᾶς ἐνδιαφέρει εἶναι ξεκάθαρο καὶ μᾶς παραπέμπει στὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ, τῶν ἀποστόλων καὶ ὄλων τῶν ἁγίων ἀνδρῶν –καὶ γυναικῶν ἐνίοτε– τῆς παράδοσής μας, πού εἶναι ὁ εὐαγγελισμὸς ὅλου τοῦ κόσμου. Οἱ προεστῶτες, πού συχνά –ὄχι πάντα– ταυτίζονται μὲ τοὺς πνευματικούς μας πατέρες, εἶναι αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι μᾶς εὐαγγέλισαν, μᾶς φανέρωσαν τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Τί σημαίνει αὐτὴ ἡ φανέρωση καὶ ἀποκάλυψη στὴ ζωὴ μας; Τὴν ἀπάντηση τὴν δίνει ὁ ἴδιος ὁ Χριστός: «Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν (Ἰωάν.5,24)». Ὁ εὐαγγελισμὸς αὐτὸς σημαίνει πῶς ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει ἐπιτέλους τὸν Θεό, τὸν ἀληθινὸ Θεό. Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ γνώση προϋποθέτει τὴν οικείωσή μας μὲ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν συνακόλουθη γνώση συνολικῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος, πού ἀπὸ κοινῆς ἐνήργησε τὸ γεγονός τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου.

Καὶ γιατί αὐτὴ ἡ κίνηση τοῦ ἀνθρώπου νὰ ὀνομάζεται μετάβαση στὴ ζωὴ; Καὶ ποιά ζωὴ ἐννοεῖ; Διδάσκει ἄλλοῦ ὁ Χριστός: «Αὐτὴ δὲ ἔστιν ἡ

αιώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστὸν (Ἰωάν.17,3)». Πού σημαίνει ὅτι ὁ ἄνθρωπος πού θὰ γνωρίσει τὸν Χριστὸ θὰ ἀναγνωρίσει καὶ τὸν Πατέρα στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, καὶ αὐτὸς πού θὰ ἀναγνωρίσει τὸν Πατέρα θὰ πάψει νὰ πιστεύει σὲ πράγματα αὐτοῦ τοῦ κόσμου. Κανένα εἶδωλο, πλέον, δὲν θὰ σταθεῖ ἀνάμεσα σ' αὐτὸν καὶ τὸν Θεό. Ὁ ἄνθρωπος πού γνώρισε μὲ τέτοιον ὑπαρξιακὸ τρόπο τὸν Θεὸ καὶ δήλωσε ὀλόκαρδα τὴν πίστη του σὲ Αὐτὸν «εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται».

Ὁ λόγος εἶναι συγκλονιστικός! Μὲ ἄλλα λόγια, θὰ πεῖ ὅτι δὲν θὰ βιώσει τὴν κρίση τοῦ Θεοῦ στὰ ἔσχατα ὡς κατάκριση. Τὸ «νῦν» ὑπερακοντίζει τὸν ἑαυτό του, καὶ τὰ φυσικὰ τοῦ ὄρια χαλαρώνουν μέσα στὸν νέο ὀρίζοντα τοῦ Θεοῦ πού ἀνέτειλε ἐν Χριστῷ. Μόνο ἔτσι κατανοεῖται τὸ πῶς μπορεῖ προληπτικὰ ἓνα ὄν περατὸ σὰν τὸν ἄνθρωπο νὰ ἐξασφαλίσει κάτι πού ἀκόμη βρίσκεται στὸ μέλλον καὶ συνάμα ἐκτὸς ἐγκόσμιου χρονικοῦ ὀρίζοντα.

Τί τὸ ξεχωριστὸ ἔχει συντελεστεῖ ὥστε νὰ μιλοῦμε γιὰ ὑπέρβαση τοῦ θανάτου καὶ τῆς συνακόλουθης κρίσης ἀπὸ τὸ τώρα; Ὁ ἄνθρωπος ἀξιώθηκε νὰ ἀνήκει στοὺς κληρονόμους τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, νὰ θεωρηθεῖ υἱὸς καὶ θυγατέρα Του. Ὁ κάθε ἄνθρωπος εἶναι ἓνας καινούριος κόσμος. Αὐτὸ μᾶς φτιάχνει ἓνας γέροντας, ἓνας πνευματικός. Μᾶς εὐαγγελίζει καὶ μᾶς ἐκκεντρίζει στὴν ἀείζωο πηγὴ. Ὁ χριστιανὸς, τότε, βλέπει τὸν γέροντα –ὅπως μας παραδίδει ὁ ἀββᾶς Ἰσιδώρος– ὡς πατέρα καὶ ἄρχοντα. Τὸν ἀγαπάει ὡς πατέρα καὶ κουρνιάζει στὶς φτεροῦγες τῆς πατρικῆς του ἀγάπης, καὶ τὸν φοβάται, τὸν σέβεται ὡς ἄρχοντα καὶ ποτὲ δὲν λησμονεῖ τὸ ἀξίωμα καὶ τὴ θέση του. Ὁ πιστὸς πού ὑπακούει, ποτὲ δὲν ἀφήνει τὸ ἓνα χαρακτηριστικὸ νὰ σκιάσει τὸ ἄλλο· καὶ τὰ δύο εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ νὰ κρατηθεῖ ἡ σχέση ὑγιῆς.

Απὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ ἔπειτα, ἡ πνευματικὴ σχέση πατρότητας καὶ υἰότητας πού ἀναπτύσσεται εἶναι ἓνα μυστήριον στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ.

Αγωνίζεται ὁ ἄνθρωπος;...τόσο ὁ Θεὸς καλλιεργεῖ καὶ βαθαίνει τοὺς δεσμούς. Αφίσταται τῶν τερπνῶν τοῦ κόσμου καὶ ἀποσμήχει τίς φαντασίες τῶν εἰδῶν αὐτοῦ τοῦ κόσμου;...τόσο ἀπολαμβάνει νοερὰ τὴν ἐπισκίαση τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός. Οἱ δεσμοὶ πού ὠριμάζουν μὲ τὸν καιρὸ δὲν εἶναι βιολογικοὶ ἀλλὰ ἀγιοπνευματικοί. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν καὶ δὲν μετρᾷ ἡ φθορὰ τοῦ χρόνου πάνω τους οὔτε καταλύονται μὲ τὸν θάνατο.

Ὁ πιστὸς δὲν μπορεῖ νὰ προχωρήσει στὴν ἀρετὴ, στὴν προσευχὴ, ἂν δὲν ἀρχίσει τὴ ζωὴ του στὴν Ἐκκλησία μέσα σὲ ὑγιεῖς πλαίσιο καὶ σχέση ὑπακοῆς.

Πρέπει νὰ παραδώσουμε τὸν ἑαυτό μας σὲ ἓναν ἄνθρωπο καὶ –δι' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου– στὸν Θεό. Ὅτι δὲν παραδώσουμε διὰ τοῦ πνευματικοῦ μας στὸν Θεὸ κάποια στιγμή θὰ τὸ διεκδικήσει ὁ διάβολος (μὲ τὴν ἁμαρτία).

Ἄν ὅμως παραδώσουμε τὴ ζωὴ μας στὸν Θεὸ, τότε αὐτὸ ποὺ θέλουμε ἀπὸ τὸν Θεὸ θὰ τὸ ἔχουμε.

Ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἔχει παραδοθεῖ στὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς εἶναι ἀμέριμνος καὶ πάνω ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα ζητάει πρῶτα τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Ὁ γέροντας, ἀπὸ τὴν ἄλλη, μὲ τὴ χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μπορεῖ νὰ ζητάει ἀπὸ τὸν Θεὸ ὅ,τιδήποτε γιὰ τὴ σωτηρία μας. Εἶναι ἡ «δέησις τοῦ δικαίου», ποὺ «ισχύει πολὺ» ἐνώπιόν τοῦ Θεοῦ (Ἰακβ. 5,16). Αὐτὸς ἀφήνει-λύει τὶς ἁμαρτίες μας.

Μολαταῦτα, ὁ διάβολος καὶ ἄλλοτε ἢ ἀδυναμία τῆς ἀνθρώπινης φύσης μᾶς ὀδηγεῖ στὸ νὰ μὴ βλέπουμε ὀρθὰ τὰ πράγματα. Ἡ συσκοτίσις τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν δὲν πετυχαίνεται μὲ τὴν ἄμεση πτώσις σὲ κάποια ἁμαρτία, ἐπιδιώκεται μὲ τὸ νὰ ἐγείρεται ὁ πόλεμος τῶν λογισμῶν, προκειμένου νὰ ἀδυνατίσει ἢ ἄμυνα τοῦ πιστοῦ καί, τελικά, νὰ ὀδηγηθεῖ ἐκῶν ἄκων στὴν ὅποια ἁμαρτία. Κάθε μία παραχώρησις σὲ τοῦτον τὸν νοερὸ πόλεμο, (ποὺ συνοδεύει τοὺς περισσότερους χριστιανούς διὰ βίου, ἰδιαίτερα ὅταν στρέφεται ἐναντία τοῦ πνευματικοῦ), ὅπως ἢ πείρα τῶν ἁγίων μᾶς διδάσκει, ἐπιφέρει ρωγμὲς ἢ καὶ σπάει τὴ μεταξὺ τους πνευματικὴ σχέση, ὅταν βέβαια ὁ πολεμούμενος ἀποδεχθεῖ τοὺς λογισμοὺς καὶ ὑποκύψει στὶς πνευματικὲς αὐτὲς μάχες. Στὴν ἀντίθετη περίπτωσις, ὁ πολεμούμενος στεφανώνεται, ὠριμάζει πνευματικά, τοῦ προστίθεται πολύτιμη πείρα καὶ ἡ σχέση του μὲ τὸν πνευματικὸ πατέρα σφυρηλατεῖται.

Ἴσως ἀπὸ τοὺς ἰσχυρότερους καὶ συνηθέστερους δόλιους λογισμοὺς στὸν πόλεμο τὸν πνευματικὸ εἶναι ἡ κοινότητα ἐπίκλησις πολλῶν «μά, καὶ αὐτὸς ἄνθρωπος εἶναι», «γιατί νὰ τὸν ἀκούω τόσο τυφλά;», γιατί τὸ ἕνα - γιατί τὸ ἄλλο; Κάποιοι μάλιστα ποὺ θὰ ἤθελαν νὰ προχωρήσουν πνευματικὰ ἐνδέχεται νὰ ἀντιμετωπίσουν καὶ τὸν ἐξῆς πειρασμὸ: «καὶ γιατί νὰ τὸν ἀκούσω ἐγὼ (ὄχι, νὰ μὴν εἶμαι ἐγὼ αὐτὸς ποὺ θὰ ἀκούει); γιατί νὰ μὴν εἶμαι ἐγὼ ὁ γέροντας καὶ αὐτὸς ὁ ὑποτακτικός;» Ἄπαγε! Σὲ τοῦτον τὸν λογισμὸ κρύβεται κατ' ἀναλογία ὁ λογισμὸς τοῦ ἴδιου τοῦ ἐωσφόρου, ὅταν ἔπεσε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ σὰν ἀστραπή, διψώντας νὰ ὑποσκελίσει τὸν Θεό.

Πρὶν, ὡστόσο, ἀπαντήσουμε, θὰ πρέπει νὰ ὑπογραμμίσουμε ὅτι οἱ ἅγιοί μας συστήνουν νὰ διώχνουμε τοὺς λογισμοὺς, νὰ μὴν ἀνοίγουμε διάλογο μαζί τους, νὰ κάνουμε ὑπομονὴ στὶς σφοδρὲς ἐπιθέσεις τους καὶ –ὡς ἀρχάριοι– νὰ ζητοῦμε τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐπέμβασή του, γιὰ νὰ μᾶς ἀπαλλάξει ἀπὸ τὴ συμφορὰ.

Ἡ ἀπάντησις εἶναι ἀπλὴ στὰ ὅσα «γιατί» προηγήθηκαν. «Οὕτως ἠῤδοκησεν ὁ Θεός», ἔτσι τὸ θέλησε. Ἄν μόνο μπορούσαμε νὰ ἀναλογιστοῦμε τί σημαίνει τὸ «θέλω» τοῦ Θεοῦ. Ἡ Π.Δ. μᾶς καθοδηγεῖ, λέγοντάς μας «τῷ

λόγω τοῦ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν... ὅτι αὐτὸς εἶπε καὶ ἐγεννήθησαν, αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν... ἡ δὲ βουλή τοῦ Κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει...» (Ψάλ.32, 6-11). Τὸ «θέλω» συνεπῶς τοῦ Θεοῦ, ὅταν μᾶς ἀποκαλυφθεῖ, δὲν τὸ διαπραγμα-τευόμαστε. Καὶ εἶναι πίστη ἀκλόνητη τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει τὸ θέλημά Του κατεξοχὴν στὸν λόγο τοῦ πνευματικοῦ πατέρα ἀλλὰ καὶ στοὺς ἀνθρώπους ποὺ εἰλικρινᾶ καὶ ὀλόψυχα ζητοῦν τὴ σωτηρίαν τους. Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ πέρα ἐναπόκειται στὸν ἄνθρωπο ἂν θὰ τὸ δεχθεῖ ἂν ναί, θὰ σωθεῖ ἂν ὄχι, θὰ εἶναι ἀναπολόγητος τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως.

π. Ἀθανάσιος Α. Χύτας